

КАРТКА 5. ВІТЕР

Вітер – це горизонтальне переміщення повітряних мас відносно земної поверхні. Вітер характеризується швидкістю й напрямком. Швидкість і напрямок вітру на метеостанціях вимірюють на висоті 10-12 м від поверхні землі. Швидкість вітру залежить від різниці тисків і прямо-пропорційна їй: чим більша різниця тисків (горизонтальний баричний градієнт), тим більша швидкість вітру. Середня багаторічна швидкість вітру біля поверхні землі - 4-9 м/с, рідко вище 15 м/с. В штормах і ураганах помірних широт швидкість вітру сягає 30 м/с, а в поривах - 60 м/с. В тропічних ураганах швидкість вітру сягає 65 м/с, в поривах - 120 м/с.

Напрямок вітру визначається тією стороною горизонту, звідки дме вітер. Для його визначення використовують 8 основних напрямів (румбів). Наприклад, південно-західним називається вітер, що дме з південного заходу на північний схід.

Сила вітру залежить від його швидкості й показує, з якою силою тисне вітер на будь-яку поверхню. Силу вітру визначають в балах від 0 (штиль) до 12 (ураган) за шкалою Бофорта, що використовують в міжнародній синоптичній практиці з 1874 р.

Вітер викликається різницею у тиску між певними ділянками. Повітря рухається із прискоренням від зони високого тиску до зони низького тиску.

Прилади, що вимірюють швидкість вітру, називають анемометрами, а швидкість і напрямок вітру – анеморумбометрами. Анеморумбограф – прилад, що безперервно реєструє напрямок і швидкість вітру.

У метеорології вітри перш за все класифікують у залежності від їхньої сили, тривалості та напрямку, з якого дме вітер. Так, короткі (кілька секунд) та сильні вітри називаються поривами. Сильні вітри

тривалістю близько 1 хвилини називаються шквалами. Назви триваліших вітрів варіюють залежно від сили, зокрема такими назвами є бриз, буря, шторм, ураган, тайфун. Тривалість вітру також дуже варіює: деякі грози можуть тривати кілька хвилин, бриз, що залежить від різниці нагріву особливостей рельєфу протягом доби, триває кілька годин, глобальні вітри, викликані сезонними коливаннями температури - мусони - тривають кілька місяців, тоді як глобальні вітри, викликані різницею температури на різних широтах та силами Коріоліса - пасати — дмуть постійно.